

**Kohtuasi C-51/22**

**Eelotsusetaotlus**

**Saabumise kuupäev:**

25. jaanuar 2022

**Eelotsusetaotluse esitanud kohus:**

Pesti Központi Kerületi Bíróság (Pesti kesksete linnaosade esimese astme kohus, Ungari)

**Eelotsusetaotluse kuupäev**

12. jaanuar 2022

**Hageja:**

PannonHitel Pénzügyi Zrt.

**Kostja:**

WizzAir Hungary Légitársaság Zrt. (Wizz Air Hungary Zrt.)

---

**Pesti Központi Kerületi Bíróság (Pesti kesksete linnaosade esimese astme kohus, Ungari)**

[...] [haldustehnilised andmed]

**Otsus**

Hageja [...] **PannonHitel Pénzügyi Zrt.** ([...] Budapest, Ungari, [...])

ja kostja [...] **WizzAir Hungary Légitársaság [Zrt.]** ([...] Budapest [...])  
vahel

**ostuhinna tagasimaksmise** asjas

[...] [riigisisese menetlusküsimused]

[...]

Eelotsusetaotluse esitanud kohus **algatab eelotsusemenetluse** Euroopa Liidu Kohtus, et see vastaks järgmisele eelotsuse küsimusele:

Kas [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 261/2004], millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91 [edaspidi „määrus nr 261/2004“], artikli 5 [lõike] 1 punkti a ja artikli 8 [lõike] 1 punkti a esimest taanet ja lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et reisija võib kasutada õigust tagasimaksele, nõudes kogu pileti ostuhinna tagasimaksmist otse lennuettevõtjalt, isegi kui ta on pileti broneerinud vahendajana tegutseva kolmanda isiku abiga, kellele reisija maksis piletihinna, ning see vahendaja ostis lennuettevõtjalt pileti ja maksis temale piletihinna, kui ei ole tõendatud, et vahendaja tegutses lennuettevõtja volitatud esindajana ega et tegemist on reisikorraldajaga?

[...] [riigisisese menetlusküsimused]

### **Põhjendused**

Eelotsusetaotluse esitanud kohus [...] [riigisisese menetlusküsimused] toob seejärel välja faktilised asjaolud ja tõlgendamist vajava õigusliku raamistiku.

### **Faktiliste asjaolude kokkuvõte**

Kostja teenindas lendu W63163 (OTP [Bukaresti Henri Coandă lennujaamast Rumeenias] – BLQ [Bologna lennujaama Itaalias]) väljumiskuupäevaga 18. juuni 2020. Rumeenias elav reisija broneeris pileti sellele lennule veebisaidil [www.vola.ro](http://www.vola.ro), mida haldas Rumeenias tegutsev äriühing VOLA.RO SRL [edaspidi „VOLA.RO“].

Kostja kehtestatud reisijate- ja pagasiveo tüüptingimuste punktis 21.1.a on ette nähtud, et kui lepingus või mõnes muus kohaldatava õigusakti kohustuslikus sättes ei ole märgitud teisiti, siis a) kohaldatakse kõnesolevatele veotüüptingimustele ja muu ([reisijale] ja/või tema pagasile) pakutava transpordi suhtes [mida ettevõtja nõustub talle pakkuma] Ungari õigust.

Reisija maksis piletihinna VOLA.RO-le ja viimane otsis enda nimel tegutsedes kostjalt pileti. Selleks andis ta reisija isikuandmed ja väljastas reisijale broneeringu kinnituse. VOLA.RO tasus kostjale piletihinna omaenda ärikonto kaudu, vahenduskrediidi arvelt. VOLA.RO kehtestatud lepingu tüüptingimuste punkti III.3.3 kohaselt tegutseb see äriühing muu hulgas lennuettevõtjate vahendajana (inglisekeelses versioonis on kasutatud terminit „intermediary“). Vastavalt punktile X.10.1 turustab see äriühing ka paketteise, kuid käesolevas asjas ei ilmne, et pileti osteti sellega seotud teenuste osana, mis kuuluvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/2302, mis käsitleb paketteise ja seotud reisikorraldusteenuseid ning millega muudetakse

määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ, kohaldamisalasse.

VOLA.RO kehtestatud lepingu tüüptingimuste punkti XXIX.29.1 kohaselt kohaldatakse nendele tüüptingimustele Rumeenia õigust.

Samuti ei nähtu toimikust, kas VOLA.RO ja kostja vahel oli sõlmitud leping kostja teenuste vahendamise kohta.

Kostja tühistas eespool nimetatud lennu uut tüüpi koroonaviiruse põhjustatud pandeemia tõttu. Reisija taganes lepingust ega kasutanud asenduslendu. VOLA.RO nõudis kostjalt pileti ostuhinna tagasimaksmist. See pangaülekanne ei toimunud tehnilistel põhjustel, kuid kostja kandis selle summa VOLA.RO ärikontole.

Samal ajal loovutas reisija nõude, millele tal on tema arvates määruse nr 261/2004 alusel õigus, kostja vastu hagejale. Toimikust ei nähtu, et VOLA.RO oleks reisijale kompensatsiooni maksnud.

### **Hageja argumendid**

Hageja nõuab pileti ostuhinna tagasimaksmist määruse nr 261/2004 artikli 5 [lõike] 1 punkti a ja artikli 8 [lõike] 1 punkti a esimese taande alusel. VOLA.RO tegutses üksnes reisiagendina, kuid see ei mõjuta reisija õigust nõuda pileti ostuhinna tagasimaksmist otse kostjaks olevalt lennuettevõtjalt. Hageja kui [reisija] õigusjärglane võib seega samuti nõuda tagasimaksmist otse kostjalt.

Hageja sõnul on määruse nr 261/2004 artikli 5 lõikes 1 ja artikli 7 lõikes 1 sõnaselgelt ette nähtud, et reisijatele tuleb pakkuda abi ja piletihind tuleb tagasi maksta.

Hageja viitab Euroopa Liidu Kohtu otsusele kohtuasjas C-601/17, mille kohaselt reisija võib määruse nr 261/2004 artikli 2 punkti f alusel sisuliselt nõuda piletihinna osana ka lennuettevõtja volitatud esindaja saadud vahendustasu, tingimusel et viimane on sellisest vahendustasust teadlik (punktid 13, 16 ja 20).

Järelikult ei oma hageja arvates tähtsust, kas reisija ostis pileti otse kostjalt või vahendajana tegutseva VOLA.RO vahendusel.

### **Vastustaja argumendid**

Kostja ei eita, et ta on kohustatud pärast lennu tühistamist raha tagasi maksuma, kuid tema arvates peab ta seda kohustust täitma VOLA.RO, mitte reisija ees.

Ta väidab, et mõiste „tagasimakse“ grammatilise tähenduse järgi saab ta piletihinna tagasi maksta ainult sellele isikule, kellelt ta selle summa sai. Ta väidab, et ta ei väljastanud reisijale ühtegi piletit.

Seoses pileti broneerimisega sai kostja makse ainult VOLA.RO-lt ja sellele äriühingule on juba tagasi makstud. Kui reisijal või tema õigusjärglasel oleks samuti õigus tagasimaksmisele, siis oleks kostja kohustatud maksma topelt.

Kostja viitab Euroopa Liidu Kohtu otsusele kohtuasjas C-163/18. Selles kohtuotsuses on märgitud, et kui reisijal on direktiivi 90/314/EMÜ alusel, mis on nüüd kehtetuks tunnistatud, õigus nõuda tagasimaksmist pakettreisi korraldajalt, siis ei saa ta nõuda piletihinna tagasimaksmist lennuettevõtjalt (punktid 31, 35 ja 44).

Kostja tugineb ka 2013. aasta V seaduse tsiviilseadustiku kohta (a polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény, edaspidi „tsiviilseadustik“) § 6:212 lõike 3 esimesele lausele. Selle sätte kohaselt tuleb lepingu vastastikusel kokkuleppel tagasiulatuvalt lõpetamise korral osutatud teenused tagasi täita.

Kostja väidab, et reisija loobumine võrdub lepingu vastastikusel kokkuleppel tagasiulatuvalt lõpetamisega. Sel juhul tuleb osutatud teenus, mis seisneb ostuhinna maksmises, tagasi täita. Siiski saab ka sel juhul ostuhinna tagasi maksta ainult sellele, kes selle algselt maksis, st VOLA.RO-le.

Kostja toob vaidlusaluse kohtuasjaga võrreldava olukorra näiteks ettevõtjad, kes ostavad lennukipileteid oma töötajate jaoks. Lennu tühistamise korral ei ole õigust tagasimaksele mitte töötajatel, kes on tegelikud reisijad, vaid ettevõtjal, kes piletid ostis.

### **Kohaldatavad riigisisised õigusnormid**

Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates tuleb käesolev vaidlus lahendada määruse [nr 261/2004] alusel, millel on vahetu õigusmõju ja mis on vahetult kohaldatav. Ungari õiguse osa ontsiviilseadustik, mille § 6:59 lõikes 1 on sätestatud lepinguvabaduse põhimõte, samas kui selle §-des 6:77–6:81 on ette nähtud, et lepingu tüüptingimusi loetakse lepingu osaks.

Tsiviilseadustiku § 6:[212] lõike 3 esimeses lauses on ette nähtud, et lepingu vastastikusel kokkuleppel tagasiulatuvalt lõpetamise korral täidetakse osutatud teenused tagasi.

Vastavalt valitsuse 12. veebruari 1999. aasta määruse nr 25/1999 lennureisijateveo kohta (a légi személyszállítás szabályairól szóló 25/1999. (II. 12.) Korm. rendelet) § 1 lõikele 1 on reisija ja lennuettevõtja (edaspidi koos „lepingupooled“) vahel sõlmitud lennureisijateveolepingule kohaldatavad tsiviilseadustiku üldsätted lepingute kohta ning tsiviilseadustiku sätteid, mis käsitlevad töövõtulepinguid, tuleb kohaldada, arvestades kõnesoleva määruse sätteid.

Sama määruse § 3 lõike 1 kohaselt määrab lennuettevõtja oma veotüüptingimustes kindlaks reisijate lennureisijateveo üksikasjalikud tingimused, mida ei ole reguleeritud tsiviilseadustikus ja kõnesolevas määruses. Veotüüptingimusi reguleerivad tsiviilseadustiku sätted, mis käsitlevad lepingute tüüptingimusi.

### **Kohaldatav liidu õigus**

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määruse (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I) (edaspidi „Rooma I määrus“) artikli 3 lõike 1 esimesele lausele kohaldatakse lepingu suhtes lepingupoolte valitud õigust. Selle määruse artikli 6 lõike 2 kohaselt kohaldatakse õiguse valimist teatud piirangutega ka tarbijalepingutele.

Määruse nr 261/2004 asjakohased sätted:

#### **Artikkel 1**

##### **Teema**

1. Käesolevas määruses kehtestatakse siin nimetatud tingimustel reisijate minimaalsed õigused järgmistes olukordades:

[...]

b) lend tühistatakse;

[...]

#### **Artikkel 2**

##### **Mõisted**

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

f) pilet – reisimisõigust andev kehtiv dokument või muul kujul kui paberina esinev samaväärne dokument, sealhulgas elektrooniline dokument, mille on välja andnud või heaks kiitnud lennuettevõtja või tema volitatud esindaja;

[...]

#### **Artikkel 5**

##### **Tühistamine**

1. Lennu tühistamise korral:

a) pakub tegutsev lennuettevõtja asjaomastele reisijatele abi vastavalt artiklile 8, [...]

## Artikkel 7

### Õigus hüvitisele

1. Kui osutatakse käesolevale artiklile, saavad reisijad hüvitist kuni:

[...]

3. Lõikes 1 osutatud hüvitist makstakse sularahas, elektroonilise pangaülekanadena, pangakorralduse või pangatšekkidenä või kirjalikul kokkuleppel reisijaga reisiršekkides ja/või muudes teenustes.

[...]

## Artikkel 8

### Õigus tagasimaksmisele või teekonna muutmisele

1. Kui osutatakse käesolevale artiklile, pakutakse reisijatele võimalust valida järgmiste valikuvõimaluste vahel:

a) – seitsme päeva jooksul kogu pileti ostuhinna tagasimaksmine artikli 7 lõikes 3 osutatud vahenditega ärajäänud reisi osa või osade puhul ning toimunud reisi osa või osade puhul, kui lennust ei ole reisija esialgse reisiräva jaoks kasu, ning vajadusel koos:

[...]

## **Euroopa Liidu Kohus**

Kohtuasiades C-601/17 ja C-163/18 analüüsis Euroopa Liidu Kohus käesoleva vaidlusega sarnaseid küsimusi, kuid eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul ei anna nendes kohtuasiades tehtud kohtuotsused selgeid juhiseid õigusküsimuses, mis tekib käesolevas asjas.

## **Eelotsuse küsimuse selgitus**

Kõigepealt analüüsis eelotsusetaotluse esitanud kohus, millist õigust vaidlusalustele õigussuhetele kohaldatakse. Vastavalt eespool viidatud Rooma I määruse artikli 3 lõikele 1 ja VOLA.RO kehtestatud tüüptingimuste punktile XXIX.29.1 reguleerib reisija ja VOLA.RO õigussuhet Rumeenia õigus.

Rooma I määruse selle sätte ja kostja kehtestatud veotüüptingimuste punkti 21.1a kohaselt reguleerib nii reisija ja kostja vahelist lennureisijateveolepingut kui ka VOLA.RO ja kostja vahelist õigussuhet Ungari õigus.

Kuna Rumeenia ja Ungari on mõlemad Euroopa Liidu liikmesriigid, tuleb kohtuvaidluse õiguslik küsimus lahendada peamiselt määruse nr 261/2004 alusel, millel on vahetu õigusmõju ja mis on vahetult kohaldatav. Selleks on vaja nimetatud määrust tõlgendada.

Arvestades, et tegu on liidu õigusnormidega, on Euroopa Liidu Kohtul ainupädevus neid tõlgendada (ELTL artikkel 267). Järelikult tuleb enne kohtuasja sisulist lahendamist menetlus peatada ja ELTL artikli 267 alusel taotleda Euroopa Liidu Kohtult eelotsust käesoleva otsuse resolutsioonis esitatud küsimuse kohta.

Selle põhjendused on järgmised:

Veebisaidil [www.vola.ro](http://www.vola.ro), mis on kättesaadav ka inglise keeles, võivad reisijad otsida otse oma reisiplaanile vastavaid lende ning broneerida vastavad piletid ja teenused ja maksta nende eest, kuid lennuettevõtja juures on broneeringu tegija VOLA.RO.

Määruse nr 261/2004 sõnastusest ei nähtu selgelt, kuidas tuleb hinnata sellise nagu kirjeldatud kolmandast isikust vahendaja tegevust, keda ei saa pidada lennuettevõtja volitatud esindajaks selle määruse artikli 2 punkti f tähenduses ning kelle osutatavat teenust ei saa pidada pakettreisi osaks sama määruse artikli 8 lõike 2 tähenduses.

Vastavalt määruse nr 261/2004 artikli 5 [lõike] 1 punktile a ja artikli 8 [lõike] 1 punktile a tuleb reisijatele pakkuda abi ja teatavaid valikuvõimalusi. Makseviiside osas on nimetatud artikli 8 lõike 1 punkti a esimeses taandes viidatud sama määruse artikli 7 lõikele 3. Selle sätte kohaselt võib tagasimakse teha reisitšekkides ja/või muudes teenustes ainult kirjalikul kokkuleppel reisijaga. Erinevalt selle määruse artikli 7 lõikest 1 ei ole neis sätetes sõnaselgelt ette nähtud, et ostuhind tuleb reisijale tagasi maksta, kuigi see oli tõenäoliselt seadusandja tahe, arvestades ka sama määruse artikli 8 lõiget 2. Grammatilisest seisukohast on mõistet „tagasimaksmine“ (*reimbursement*) kindlasti võimalik tõlgendada nii, et lennuettevõtja võib tagasimakse teha ainult sellele isikule, kes maksis ostuhinna sellele lennuettevõtjale.

Vastus esitatud küsimusele mõjutab eelotsusetaotluse esitanud kohtu otsust, kuna juhul, kui reisijal on õigus esitada nõuet otse, tuleb otsus teha kostja vastu. Kui reisijal ei ole õigust esitada oma nõuet otse, tuleb hafi kas rahuldamata jätta või anda korraldus esitada täiendavaid tõendeid selle kohta, kas VOLA.RO- d saab kvalifitseerida kostja volitatud esindajaks.

Otsus selles küsimuses on vajalik ka õiguskindluse seisukohast, selleks et tagada, et reisijad saavad tagasimakse kas lennuettevõtjalt või vahendajalt ning et lennuettevõtjatel ei oleks topelt maksmise kohustust.

Euroopa Liidu Kohus ei ole veel selles küsimuses seisukohta võtnud, mistõttu ei saa juttu olla „selgitatud aktist“ (*acte éclairée*).

Poolte viidatud kohtupraktika hulgas oli kohtuasjas C-601/17 tehtud kohtuotsuses tegemist juhtumiga, kus ei olnud vaidlust selles, et reisikorraldaja tegutses lennuettevõtja volitatud esindajana, samas kui kohtuasjas C-163/18 tehtud kohtuotsus puudutas juhtumit, kus reisija õigus saada reisikorraldajalt tagasimakse tulenes eriseadusest.

Tõlgendus ei ole piisavalt ilmne selleks, et välistada põhjendatud kahtlusi *acte clair* tähenduses. Konkreetselt ei ole neil asjaoludel võimalik määruse sõnastusest üheselt tuletada, kas reisija võib sellisel juhul nagu käesolev nõuda tagasimakset otse lennuettevõtjalt.

Teiseks sai eelotsusetaotluse esitanud kohus omal algatusel veebiotsingute kaudu teada, et vastavalt Euroopa Komisjoni veebisaidil ([https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/coordinated-actions/air-travel\\_en](https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/coordinated-actions/air-travel_en)) avaldatud teatisele ja selle lisale kohustusid 16 lennuettevõtjat, sealhulgas kostja, maksma piletihinna tagasi otse reisijatele, kes olid ostnud pileti vahendajalt, juhul kui reisijal on keeruline saada tagasimakset vahendajalt. Teatise viimasest punktis on märgitud järgmist: „*Passengers who booked their flight through an intermediary and have difficulties getting reimbursement from the intermediary can turn to the airline and request to be refunded directly. Airlines are expected to inform passengers about this possibility and any conditions for requesting a direct refund on their websites*“.

Ka lisa, mille leiab viidatud veebisaidilt ([https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/overview\\_of\\_measures\\_that\\_airlines\\_should\\_take.docx.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/overview_of_measures_that_airlines_should_take.docx.pdf)), tabeli viimane rida on sõnastatud sarnaselt. Selle kohaselt peavad lennuettevõtjad, kui õigusnormis või lepingutingimuses ei ole sätestatud teisiti, üldjuhul tegema tagasimakse otse reisijatele: „*Accept direct reimbursement claims from the passenger unless specific legislation applies (e.g. in the context of package travel) or where contractual arrangements between the parties involved validly provide otherwise. This can be done by designing booking process in a way that allows passengers to claim reimbursement directly from the airline when necessary*“.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et kui esitatud küsimus oleks üheselt mõistetav või kui see oleks varasemas kohtuotsuses juba lahendatud, ei oleks vaja komisjoni ja lennuettevõtjate vahelisi kokkuleppeid ega lennuettevõtjate vabatahtlikke kohustuste võtmisi.

[...] [riigisisese menetlusküsimused]

Budapest, 12. jaanuar 2022

[...] [allkirjad]